

פליטים לעד? (Forever Refugees?) תקציר מנהלים

הנצחת בעיית הפליטים הפלסטינים מבעד להשקפת עולם מוכוונת זכויות אדם

בעיית הפליטים הפלסטיניים הייתה ועודנה מכשול משמעותי לשלום וליציבות במזרח התיכון. על פי הערכות עדכניות כ- 700,000-720,000 פלסטינים עזבו (בין אם מרצון, או מכפייה) את מה שהפך להיות מדינת ישראל בין השנים 1948 לבין 1967 אל חלקים אחרים של פלסטינה המנדטורית ומדינות ערב השכנות. הדיאלוג הפוליטי הנוכחי מעוצב במידה רבה מסוגיית הפליטים שמספרם כיום הוא כ-5,000,000. המדיניות של מדינות ערב אשר קיבלו אל תוכם את הפליטים הפלסטינים, לא אפשרה לאלו להיטמע באופן מלא במדינות. האפליה החקיקתית שהונהגה הותירה את הפליטים הפלסטינים במדינות ערב לכודים כמעמד כלכלי וחברתי נחות מזה למעלה משישים שנים. במרבית מדינות ערב כפופים הפליטים למשטר חקיקה ייחודי אשר מונע מהם בעלות על קרקע, גישה לשירותים רפואיים, קבלה אל משרות ממשלתיות, זכות לחינוך, הצבעה, וחופש תנועה. כך, הפליטים הפלסטינים במדינות אלו נותרים לעד במעמד של פליטים, ללא אפשרות לשינוי כלשהו במעמדם.

במהלך 65 השנים האחרונות, הקהילה הפלסטינית דבקה ברעיון (בעידודה של הקהילה הבינלאומית) שביום מן הימים הם ישובו אל בתיהם הקודמים. הרעיון הידוע בשם "זכות השיבה" הוא חסר כל תקדים מבחינה משפטית ופוליטית, זאת פרט לעובדה שהוא בלתי אפשרי מבחינה מעשית. למרות זאת, הרעיון של השבת הפליטים הפלסטיניים אל ישראל הפך קלף מיקוף תמידי בכל משא ומתן ישראלי פלסטיני.

על הקהילה הבינלאומית לערוך רפורמה מבנית בארגון UNRWA, ארגון האו"ם לפליטים הפלסטיניים, אשר מקדם מציאות בלתי אפשרית, ולקדם באופן מידי צעדים אשר ישפרו את תנאי החיים של הפליטים הפלסטיניים, גם ללא השגת פתרון סופי לסכסוך. כל עוד ימשיכו להתייחס אל הפליטים הפלסטינים כאל כלי משחק בסכסוכי המזרח התיכון, תוך הצגת הבטחות חסרות כיסוי להסכמים קבועים במזח התיכון, ימשיכו הם להיות אלו אשר משלמים את המחיר הגבוהה ביותר למצב הקיים.

המידע המלא נמצא בדו"ח, באתר המכון: www.jij.org.il/phrw

דו"ח הפרות זכויות ברשות הפלסטינית Hidden Injustices

תקציר מנהלים

"כל בני האדם נולדו בני חורין ושווים בערכם ובזכויותיהם. כולם חוננו בתבונה ובמצפון, לפיכך חובה עליהם לנהוג איש ברעהו ברוח של אחווה". (סעיף I, ההכרזה האוניברסאלית בדבר זכויות האדם, 1948)

הסכמי אוסלו (1993-1995) יצרו את הרשות הפלסטינית כרשות ממשלתית חצי אוטונומית. ביהודה ושומרון, הרשות הפלסטינית שולטת על טריטוריה ספציפית, מנגנונים ממשלתיים ומוסדות מפתח כגון בתי משפט, בתי כלא, שירותים אדמיניסטרטיביים ציבוריים, מוסדות חינוך, רווחה ובריאות, שירותי ביטחון ואחרים.

החוק הפלסטיני הבסיסי משלב ומאשרר עקרונות בינלאומיים של זכויות אדם. למרות זאת, תחת ממשל הרשות, הפרות זכויות האדם במאסר שרירותי, עינויים ויחס משפיל מתרחשים בשגרה וחופש הדיעה והביטוי, חופש העיתונות, חופש הדת וזכויות המיעוטים, זכויות נשים וזכויות ילדים, מופרים כדבר שבשגרה.

משטר זכויות האדם בשטחי הרשות הפלסטינית הורע באופן משמעותי בשנים האחרונות. חופש העיתונות הוגבל במידה רבה, תוך סגירת עיתונים, מאסר שרירותי של עיתונאים, ומאסרים ועינויים של כל אדם המביע ביקורת על השלטון. בנוסף, גופי האכיפה השונים משתמשים באלימות קיצונית כלפי אזרחים וזרים בשטחי הרשות הכוללים עינויים, מאסר שווא, ואף הוצאות להורג ללא משפט.

המעמד הפוליטי והבינלאומי האפקטיבי של הרשות הפלסטינית ושל החמאס כשחקנים לא מדינתיים ובהתייחסות לאמנות זכויות האדם הבינלאומיות מטילות אחריות מיוחדת על ספקי סיוע חיצוניים לרשות הפלסטינית לקיים את סמכות ההצהרה האוניברסאלית על זכויות האדם.

מכון ירושלים לצדק קורא לארצות הברית ולאיחוד האירופי כספקי ענק של סיוע חיצוני לרשות הפלסטינית לעמוד כנגד ההתקפות על חיי אדם בקריאה לרפורמות זכויות אדם ברשות. כישלון בהתניית הסיוע החיצוני בכיבוד חיי אדם וזכויות אדם מאפשר את המשך הפרות זכויות האדם.

אנו ממליצים כי תיווצר הפרדה נאותה של הרשויות ברשות הפלסטינית לביזור כוח ולמניעת פרקטיקות של שחיתות פנימית כדוגמת נפוטיזם ושימוש לא נאות בתקציבים. אלו ורפורמות אחרות יעלו את היושר של המוסדות הממומנים על שמירת הזכויות של העם הפלסטיני וחשוב מכך, יקדמו את זכויות האדם ברשות הפלסטינית. [המידע המלא מופיע בדו"ח מכון ירושלים לצדק, www.ijj.org.il/phrw](http://www.ijj.org.il/phrw).